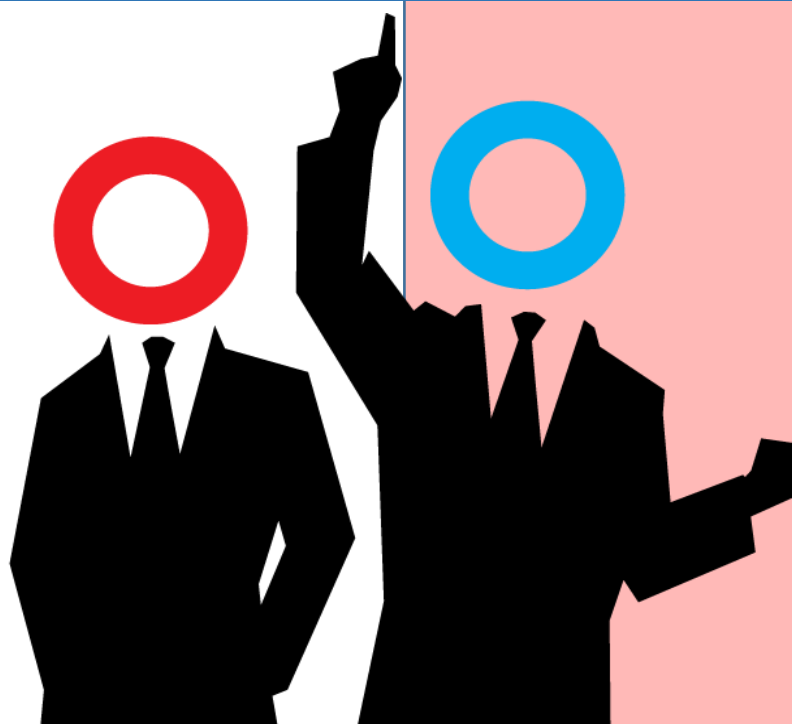

Атестація депутатів місцевих рад

2-й рік повноважень
Харківська міська рада

атестація
ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

Громадянська мережа

ОПОРА

Дослідження “Атестація депутатів місцевих рад: Харківська міська рада”

Звіт за результатами громадського моніторингу діяльності депутатів Харківської міської ради за другий рік діяльності (з листопада 2016 по листопад 2017 року).

Авторський колектив: Микола Зінченко, Катерина Мінкіна (Громадянська мережа ОПОРА у Харкові).

Зміст

Вступ та методологія	4
Резюме	11
Відкритість та прозорість	13
Оприлюднення інформації про депутатів та проведення прийому виборців.....	13
Доброчесність	17
Відвідування пленарних засідань.....	17
Відвідування засідань постійних комісій	18
Виступи під час пленарних засідань	19
Подання електронних декларацій. Оприлюднення декларації на зовнішніх ресурсах.....	21
Декларування конфлікту інтересів	22
Підзвітність	27
Звітування депутатів	27
Публічне звітування.....	28
Відповідність змісту звіту вимогам закону.....	29
Загальні рекомендації	30

Вступ та методологія

Про «Атестацію депутатів місцевих рад»

Результати чисельних громадських моніторингів свідчать про багатоскладовість проблеми невисокого рівня відкритості, прозорості, доброчесності та підзвітності виборцям депутатів місцевих рад, найбільш небезпечним наслідком якої є низький рівень довіри громадян до представницьких інститутів, в тому числі, до місцевих рад¹.

Однією з основних складових проблеми є базова непоінформованість виборців, як через неефективне використання доступних для місцевих депутатів каналів комунікації, так і через незабезпечення доступу до такої інформації для виборців з боку депутатів. Незабезпеченість в необхідному обсязі інформацією про діяльність місцевих депутатів призводить до зниження рівня прозорості реалізації ними своїх функцій, доброчесного використання владних повноважень, так і серйозного зниження рівня підзвітності виборцям. Окрім того, попередній досвід реалізації кампаній громадських моніторингів реалізації повноважень місцевими депутатами, який має Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України» свідчить ще й про невиконання обов'язків, покладених на депутатів місцевих рад профільним законодавством.

Практичними складовими проблеми є недоступність для громадян офіційної інформації про депутатів, неналежна практика проведення прийомів громадян, відсутність практики інформування про свою діяльність з боку депутатів, або ж формальне інформування без двосторонньої комунікації, невідповідність діяльності депутатів антикорупційним стандартам (розкриття для широкого загалу інформації про статки, оприлюднення інформації про приватні інтереси та врегулювання конфлікту інтересів за його з'ясування), відсутність підзвітності або лише формальна підготовка звітності, про яку переважна більшість громадян залишається необізнаним.

З боку самих депутатів загальний низький рівень відповідальності перед громадянами, часто виправдовується громадським характером представницьких функцій: відсутністю платні за виконання законних обов'язків (відвідування пленарних засідань сесій, засідань постійних комісій, участі в підготовці та розгляді проектів рішень місцевих рад, поданні депутатських запитів на вирішення ідентифікованих проблем громадян, тощо). Усвідомлюючи комплексність описаної проблеми, Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України» в 2015 році ініціювала громадську кампанію по

¹ Third Annual Ukrainian Municipal Survey. 20 January – 12 February, 2017 Conducted by Rating Group Ukraine on behalf of the Center for Insights in Survey Research // <http://www.iri.org/resource/ukraine-poll-local-outlook-improves-national-pessimism-remains-high>

персональній оцінці результатів діяльності депутатів Одеської міської ради VI скликання («Атестацію депутатів» Одеської міської ради).

З 2016 року організація, за підтримки [Міжнародного Фонду «Відродження»](#) розпочала пілотування ініціативи в 8 місцевих радах Одеської області, розширивши географічне охоплення, до вже новообраних депутатів Одеської обласної, Одеської, Ізмаїльської, Білгород-Дністровського, Котовського, Ренійського, Татарбунарського, Роздільнянського міських рад Одеської області.

В 2017 році аналогічне персональне оцінювання – Атестація депутатів місцевих рад здійснюється по відношенню до депутатів ще 8 міських рад обласних центрів: Рівненської, Львівської, Сумської, Черкаської, Дніпровської, Краматорської, Харківської та Херсонської міських рад. Оцінювання діяльності депутатів в зазначених міських радах здійснюють партнерські організації, які на постійній основі займаються просуванням відкритості, прозорості, підзвітності та доброчесності органів місцевого самоврядування в відповідних містах: Рівненське, Львівське та Харківське представництва Громадянської мережі ОПОРА, ГО Ліга захисту, Черкаська обласна організація ВГО «Комітет виборців України», Дніпропетровська обласна громадська організація "Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики", ГО «Точка доступу» та Херсонська обласна громадська організація «Причорноморський центр політичних та соціальних досліджень».

Зазначена ініціатива реалізується з метою підвищення рівня відповідності діяльності місцевих депутатів законам України, а також практикам належного управління за допомогою персоніфікованої оцінки кожного окремого депутата, а також збільшення обізнаності населення про діяльність місцевих депутатів.

Складовими ініціативи є:

1. здійснення персонального оцінювання місцевих депутатів по набору доступних до об'єктивного вимірювання критеріїв, які характеризують комплекс реалізації статусу депутата місцевої ради.
2. Вироблення рекомендацій місцевим депутатам, які пройшли оцінювання, щодо підвищення якості реалізації повноважень та, відповідно, підвищення персональної доступності для взаємодії з виборцями.
3. Персональне просування напрацьованих рекомендацій для місцевих депутатів.
4. Постійне інформування громадян про індивідуальні доробки місцевих депутатів в представництві виборців.

У своєму оцінюванні організація керувалася, в першу чергу, законами «Про місцеве самоврядування», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про запобігання корупції», «Про доступ до публічної інформації».

Оцінювання проводиться по заздалегідь встановленому переліку критеріїв, по кожному з яких оцінка реалізації повноважень депутатам може скласти від «0», в разі повної невідповідності критеріїв, до «5», в разі повної відповідності критерію. Загальна оцінка представляє собою середнє значення всіх оцінок по кожному з критеріїв.

Таким чином, в разі повної відповідності всім критеріям, діяльність депутата могла бути оцінена в 5 б.

Критерії, по яким здійснюється оцінювання, базуються на вихідних умовах відповідності діяльності місцевих депутатів принципам відкритості та прозорості, добросовісності та підзвітності.

Під **відкритістю для виборців** розуміється простота та доступність інформації про обраних представників – місцевих депутатів;

Під **прозорістю діяльності** – реалізація депутатських повноважень у відкритий спосіб, що дозволяє здійснювати громадський контроль;

Під **добросовісним представництвом** інтересів своїх виборців **розуміється** поведінка та дії, які відповідають набору моральних та етичних принципів та стандартів, які, серед іншого, створюють бар'єри для корупційних дій;

Під **підзвітністю громаді** **розуміється** відповідальність місцевих депутатів за здійснення своїх повноважень.

Критеріями виступали такі показники:

1) Розміщення інформації про депутата на офіційному сайті ради:

біографічна довідка, що включає інформацію про освіту, досвід роботи, сімейний стан;

фотокартка депутата;

інформація про партійну приналежність, а також партію, від якої обрано депутата;

2) Оприлюднення повної та актуальної інформації про місце і час проведення прийому, а також контактних відомостей, для здійснення зв'язку з депутатом;

3) Здійснення регулярного особистого прийому виборців не рідше, ніж 1 раз на місяць відповідно до встановленого графіку проведення прийому;

4) Регулярне інформування виборців про свою діяльність, включаючи використання каналів інформування, які дозволяють здійснення двосторонньої комунікації з громадянами (використання соціальних мереж);

5) Дисципліна відвідування пленарних засідань сесій ради;

- 6) Дисципліна відвідування засідань постійних депутатських комісій ради, до складу яких входять депутати;
- 7) Подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави та місцевого самоврядування;
- 8) Добровільне оприлюднення декларації в відкритих джерелах інформації (окрім оприлюднення такої інформації в відповідному Державному реєстрі);
- 9) Достовірність відомостей в декларації (відповідність інформації, наданої в декларації, інформації, яка міститься в відкритих державних реєстрах);
- 10) Активність виступів протягом пленарних засідань сесій;
- 11) Подання депутатських запитів з актуальних питань розвитку громади.
- 12) Дотримання принципу єдиного та неперехідного голосу депутата місцевої ради (персональне голосування);
- 13) Дотримання виваженої позиції при розгляді проектів рішень, які в процесі підготовки не пройшли належного вивчення інтересів широких кіл міської спільноти та не отримали позитивних відгуків з боку широкого кола експертної спільноти міста (голосування при розгляді «спірних» проектів рішень);
- 14) Належне врегулювання конфлікту інтересів в разі його виникнення під час прийняття рішень радою;
- 15) Наявність підтвердженої інформації про звіт депутата про результати діяльності за рік, про що свідчать відповідні публікації на офіційних сайтах, в соціальних мережах, ЗМІ;
- 16) Проведення публічної звітної кампанії: відкриті зустрічі з виборцями, без урахування зустрічей з трудовими колективами підприємств або установ, на яких працює або власником яких є депутат;
- 17) Публікація повного звіту про виконану роботу в ЗМІ, в соціальних мережах, на офіційних сайтах депутатів, партій місцевих рад;
- 18) Відповідність змісту звіту вимогам ЗУ «Про статус депутатів місцевих рад»;
- 19) Інформування місцевої ради про результати свого звітування;
- 20) Інформування про використання коштів депутатського фонду, або його аналогу;

В той самий час, задля адекватного відображення локального контексту діяльності кожного депутатського корпусу, представники яких проходять персональне оцінювання, обмежений перелік показників, може бути виведений з оцінювання, в разі, якщо певний показник діяльності не є актуальним для певної міської ради. При

цьому персональна оцінка кожного депутата так само уявляє собою середній показник оцінок по всім показникам, які були застосовані. До показників, які можуть виводитись за межі оцінювання, належать:

- 1) Дотримання принципу єдиного та неперехідного голосу депутата місцевої ради (персональне голосування) – в разі, якщо в раді відсутня електронна система для голосування/або відсутня проблема «неперсонального» голосування депутатів.
- 2) Дотримання виваженої позиції при розгляді проектів рішень, які в процесі підготовки не пройшли належного вивчення інтересів широких кіл міської спільноти та не отримали позитивних відгуків з боку широкого кола експертної спільноти міста (голосування при розгляді «спірних» проектів рішень) – в разі якщо таких проектів протягом року, щодо якого здійснюється оцінювання, не було.
- 3) Достовірність інформації, поданої в декларації – є обов'язковим критерієм для депутатів усіх міських рад міст – обласних центрів.
- 4) Дії в умовах конфлікту інтересів при розгляді проектів рішень – в разі, якщо ситуацій конфлікту інтересів в депутатів не було зафіксовано.
- 5) Інформування про використання коштів депутатського фонду (або його аналогу) – в разі, якщо депутатський фонд відсутній.

Окрім того, до секретарів міських рад, депутатів, які не входять до складу жодної постійної комісії, а також до голови та заступників голови обласної ради, не застосовується показник відвідування постійних комісій обласної ради.

Для збору інформації по позначеним критеріям використовувався аналіз інформації, розміщеної на офіційних сайтах рад партій, депутатів, та інформації, отриманої у відповідь на запити на інформацію; відбувались спостереження та експерименти за виконанням депутатами своїх повноважень та взаємодії з громадянами.

Так, перевірка проведення прийому виборців здійснювалося шляхом відвідування без попереднього повідомлення приймалень депутатів у той час, який самими депутатами був визначений, як час проведення прийому виборців.

Вивчення діяльності депутатів щодо відвідування пленарних засідань сесій та засідань постійних депутатських комісій, персонального голосування протягом пленарних засідань сесій, врегулювання конфлікту інтересів, проведення звітних заходів відбувався шляхом очного спостереження за ходом відповідних заходів, а також вивчення протоколів та відео-записів пленарних засідань сесій та засідань постійних депутатських комісій.

Для збору інформації за іншими критеріями використовувалися офіційні сайти рад, партій і депутатів, інформаційні запити, моніторинг та аналіз публікацій в ЗМІ, соціальних мережах.

Про що цей звіт

В цьому звіті представлені результати комплексної персональної оцінки депутатів за результатами другого року повноважень.

У рамках кампанії “Атестація. Депутати міських рад” Громадянська мережа ОПОРА у Харкові провела моніторинг діяльності депутатського корпусу Харківської міської ради поточного сьомого скликання за 2 рік їхніх повноважень в раді (період від 1 листопада 2016 р. до 01 листопада 2017 року).

Згідно з методологією, яка детально описана вище, об’єктом моніторингу були різноманітні показники діяльності депутатів Харківської міської ради у сфері виконання ними представницьких функцій. Кількісне вираження результатів проведеного моніторингу сформувало комплексну оцінку для кожного з депутатів окремо. Оцінювання відбувалося за 5-бальною шкалою як середнє значення (медіана) показників за двадцятьма критеріями, які були погруповані на три блоки принципів – прозорість й відкритість, доброчесність і підзвітність.

Моніторингова кампанія “Атестація. Депутати міських рад” реалізовується у Харкові вперше і мала на меті з’ясувати ситуацію із ставленням депутатів Харківської міської ради до своїх обов’язків, виходячи з вимог, по-перше, українського законодавства, і по-друге, практик належного врядування. Незважаючи на бально-рейтингову систему оцінювання окремих депутатів, що дозволяє їх порівнювати між собою, в комплексі найважливішим завданням було означити основні проблеми діяльності депутатського корпусу, які мають суб’єктивні та об’єктивні причини, а також наявні практики депутатської діяльності з подальшою розробкою рекомендацій для депутатів Харківської міської ради.

Суб’єктами даного моніторингу було 84 депутати ХМР. Нагадаємо, за підсумками місцевих виборів 2015 року до складу Харківської міської ради увійшло чотири політичні партії (подолавши 5% виборчий бар’єр), які розподілили між собою 84 депутатських мандати. Рада сьомого скликання налічує чотири фракції:

- «Відродження» – 57 депутатів
- Об’єднання «Самопоміч» – 13 депутатів
- «Наш край» – 7 депутатів
- БПП-“Солідарність” – 7 депутатів

Строки та джерела

Польовий етап моніторингу здійснення прийому виборців тривав в період з 01 серпня по 20 листопада 2017 р.

Період для визначення оцінки по відвідуванню пленарних засідань сесій, засідань постійних комісій, виступів під час пленарних засідань, подання депутатських запитів, врегулювання конфлікту інтересів при прийнятті рішень, персонального голосування – листопад 2016 - листопад 2017 рр..

Основою для визначення оцінок, пов'язаних з поданням, оприлюдненням та достовірністю декларацій, була кампанія подання декларацій за 2016 рік, яка тривала в 2017 році.

Основою для визначення оцінок, пов'язаних зі звітами депутатів, була кампанія звітування депутатів про свою діяльність за 2017 рік, яка розпочалась наприкінці 2017 року.

Джерелами для висновків щодо надання інформації про депутатів на офіційних сайтах місцевих рад, інформування про час та місце здійснення прийому виборців, а також контактні відомості для здійснення зв'язку з депутатами слугували, відповідно, офіційні сайти місцевих рад, офіційні сайти та/або сторінки в соціальних мережах місцевих осередків політичних партій та самих депутатів. Щодо інформування про свою діяльність депутатами джерелами для висновків слугували сторінки депутатів в соціальних мережах та, в окремих випадках, місцеві газети. Перевірка здійснення прийому виборців депутатами місцевих рад здійснювалась шляхом моніторингових візитів або дзвінків за вказаними депутатами адресами та графіками проведення прийому виборців. В разі, якщо протягом першого моніторингового візиту не вдавалось підтвердити проведення прийому виборців, здійснювалась, як мінімум, 1 додаткова перевірка. Лише після декількох невдалих спроб потрапити на прийом до місцевого депутата, робився висновок щодо невідповідності депутата зазначеному критерію: проведення особистого прийому виборців, як мінімум, раз на місяць.

Резюме

За підсумками моніторингової кампанії жоден з депутатів Харківської міської ради не отримав відмінної оцінки. Проте майже третина депутатського корпусу (32%), а саме 27 обранців¹, отримали позитивні оцінки - 4.

Більша частина депутатів – 57, що складає 68% від загальної кількості отримали посередню оцінку «3». Така оцінка зумовлена низьким рівнем підзвітності деяких депутатів перед виборцями, відсутністю виступів та недостатнім рівнем комунікації з виборцями, що виражається в неособистих проведеннях прийомів, відсутності інформації щодо діяльності депутата в загальнодоступних місцях, у тому числі в мережі Інтернет.

Варто відзначити, що найнижчу комплексну оцінку «1» та «2» не отримав жоден депутат Харківської міської ради. Зведені дані за результатами моніторингу та оцінювання можна побачити у доданій до описового звіту таблиці.

За результатами моніторингу було визначено основні проблеми та найслабші сторони діяльності народних обранців, серед яких:

- Нерегулярне здійснення особистого прийому та перекладання цієї функції на помічників;
- Надання некоректного часу та місця здійснення прийому виборців;
- Неоприлюднення щорічних звітів про результати депутатської діяльності;
- Відсутність інформації щодо діяльності депутата у відкритих джерелах (місцевих газетах, фейсбук сторінках).

За результатами перевірки проведення прийомів виборців було встановлено, що 70% депутатів хоча б раз на місяць проводять особисті прийоми виборців. Проте дуже часто запис на прийом до депутата відбувається через помічників за відсутністю конкретного часу та дати проведення прийому. Так, у випадку 17 депутатів прийом проводять здебільшого помічники². Три депутати здійснюють особистий прийом нерегулярно (графік особистих прийомів на сайті ХМР не відповідає фактичному) або рідше одного разу на місяць³. Також у випадку 3

¹ Ольга Чичина, Максим Мусєєв, Борис Баронін, Андрій Бондаренко, Олексій Навроцький, Ігор Терехов (фракція «За Харків, за Відродження»); Тарас Сітенко, Іван Ракич, Ігор Черняк, Олена Горошко, Наталія Коваленко, Марія Мезенцева, Сергій Могила, Сергій Утевський, Олена Ворона, Андрій Саєнко, Олексій Бабешко, Захар Мазняк (фракція «Об'єднання САМОПОМІЧ»); Віталій Резніченко, Андрій Колос, Олександр Фельдман, Віктор Ларченко, Ігор Овечкін (фракція «НАШ КРАЙ»); Ірина Цветкова, Віталій Маляренко, Олександр Давтян, Сергій Куценко (фракція «СОЛІДАРІСТЬ»).

² Віталій Кривуля, Олег Товкун, Габрієл Михайлов, Фазіль Аббасов, Володимир Котковський, Віктор Кітанін, В'ячеслав Ільєнко, Алла Бобейко, Олександр Лобановський, Надія Тимофєєва, Володимир Чумаков (фракція «За Харків, за Відродження»); Захар Мазняк, Тарас Сітенко, Георгій Лаговський (фракція «Об'єднання "САМОПОМІЧ"»); Віталій Резніченко, Олександр Худенко (фракція «Наш край»); Олександр Давтян (фракція «СОЛІДАРІСТЬ»)

³ Володимир Полозков, Олександр Кочеров (фракція «За Харків, за Відродження»); Віталій Маляренко (фракція «СОЛІДАРІСТЬ»)

депутатів¹ нам не вдалось встановити факт проведення прийомів через розміщення неактуальної інформації на сайті міськради.

Не вся інформація про особисті прийоми, що оприлюднена на сайті ХМР, є актуальною. Так, 8 депутатів² Харківської міської ради подали інформацію, що повністю чи частково не відповідає дійсності. Вказаний хибний час та місце прийому та відсутність інформації про зміни у розкладі роботи приймальні ускладнює комунікацію виборців з депутатами та свідчить про відсутність систематичного зв'язку.

Моніторинг показав, що однією зі слабких сторін діяльності депутатського корпусу Харківської міської ради є звітування. Звернувшись із запитом до ХМР щодо звітування депутатів за рік роботи, ми отримали відповідь, що всі 84 депутати ХМР прозвітували про результати своєї діяльності наприкінці 2017 року. Усі повідомлення про звіти та їх описову частину, які були подані депутатами до ради, ми перевірили особисто. Виходячи з аналізу фактичної частини звіту, слід зауважити, що лише 8 депутатів³ повністю дотримались вимог Закону «Про статус депутатів місцевих рад» під час підготовки звітів. Згідно його вимогам «звіт депутата місцевої ради повинен містити відомості про його діяльність у раді та в її органах, до яких його обрано, а також про його роботу у виборчому окрузі, про прийняті радою та її органами рішення, про хід їх виконання, про особисту участь в обговоренні, прийнятті та в організації виконання рішень ради, її органів, а також доручень виборців свого виборчого округу». У 66 депутатів⁴, що становить 78% депутатського корпусу ХМР, звіти містили лише часткову інформацію про діяльність та відповідали лише 2 пунктам Закону.

Проблемою залишається помилкове трактування річного звіту фракції як особистий звіт усіх його депутатів. Так, фракції партій Об'єднання «Самопоміч», «Наш край» та частково представники БПП-«Солідарність» організували фракційні звітування. Така

¹ Костянтин Підгорний, Володимир Золотарьов, Олександр Новак (фракція «За Харків, за Відродження»).

² Костянтин Підгорний, Володимир Золотарьов, Олександр Новак, Володимир Тупіцин, Володимир Полозков, Олександр Кочеров, Юрій Медведєв (фракція «За Харків, за Відродження») та Олександр Худенко (фракція «Наш край»).

³ Ольга Чичина, Алла Бобейко, Андрій Бондаренко, Андрій Руденко, Олександр Давтян, Сергій Куценко, Віталій Малярєнко, Володимир Полозков

⁴ Фазіль Аббасов, Світлана Андрєєва, Олексій Артикуленко, Валерій Арутюнов, Ольга Вельможна, Олександр Василенко, Ігор Вировець, Віталій Ганжа, Олександр Гудименко, Валентина Гура, Віталій Гагарін, Ганна Головчанська, Юрій Долинський, Сергій Дудука, Богдан Долина, Андрій Жорник, Володимир Зінченко, Володимир Золотарьов, Вячеслав Зоєнко, В'ячеслав Ільєнко, Надія Ільєнко, Неллі Казанжиєва, Андрій Кудінов, Віктор Кітанін, Володимир Котковський, Олександр Кочеров, Олександр Лобановський, Юрій Медведєв, Максим Мусєєв, Олександр Новак, Сергій Новіков, Роман Нехорошков, Тетяна Поздєєва, Сергій Половинко, Костянтин Підгорний, Валерій Певнєв, Семен Сирота, Ігор Терехов, Олег Товкун, Надія Тимофєєва, Тетяна Топчій, Володимир Тупіцин, Володимир Чумаков, Тетяна Шевченко, Олександр Фельдман, Андрій Колос, Олена Горошко, Наталія Коваленко, Марія Мезенцева, Захар Мазняк, Сергій Могила, Іван Ракич, Ігор Черняк, Сергій Утевський, Тарас Сітенко, Станіслав Косінов, Володимир Наконечний, Олександр Худенко, Віктор Ларченко, Віталій Резніченко, Георгій Лаговський, Ігор Романенко, Олексій Бабешко, Андрій Саєнко, Ігор Овечкін, Олена Ворона.

практика є позитивною, проте не може підміняти собою обов'язок кожного депутата оприлюднювати звіт та публічно звітувати за свою діяльність перед виборцями.

Ніхто з депутатів не використав можливість оприлюднення особистих звітів у мережі Інтернет: на особистих сторінках фейсбук чи регіональних сайтах політичних партій. Слід відзначити загальну низьку активність депутатського корпусу у соціальних мережах. І, хоча 59 депутатів зареєстровані у мережі facebook, активну комунікацію з виборцями ведуть лише 21 депутат¹.

Найкращі показники за підсумками моніторингової кампанії “Атестація. Депутати міських рад” депутати Харківської міської ради продемонстрували за критеріями, які стосуються питань доброчесності. В цілому, простежується високий рівень дисциплінованості депутатів у компоненті відвідування пленарних засідань, декларування власних доходів та повідомлення про конфлікт інтересів.

43 депутати² ХМР відвідали 90% усіх пленарних засідань протягом поточної каденції і лише двоє (Станіслав Косінов та Ігор Романенко (фракція «СОЛІДАРНІСТЬ») – нижче 50%.

29 депутатів³ відвідали 90% засідань постійних комісій і троє (Олександр Фельдман, Станіслав Косінов, Андрій Жорник) – менше 40%. Усі депутати ХМР подали декларації за 2016 рік.

Відкритість та прозорість

Оприлюднення інформації про депутатів та проведення прийому виборців

Оприлюднення інформації про прийом виборців

¹ Олександр Фельдман, Ігор Терехов, Олена Горошко, наталія Коваленко, Андрій Колос, Захар Мазняк, Марія Мезенцева, Сергій Могила, Іван Ракич, Сергій Утевський, Ігор Черняк, Тарас Сітенко, Олексій Бабешко, Віталій Маляренко, Сергій Куценко, Олексій Навроцький, Максим Мусєєв, Габрієл Михайлов, Ірина Цветкова, Ольга Чичина, Олена Гунбіна.

² Ольга Чичина, Олександр Новак, Ігор Терехов, Олег Товкун, Фазіль Аббасов, Ольга Вельможна, Ігор Вировець, Володимир Зінченко, Володимир Золотарьов, Вячеслав Зоценко, В'ячеслав Ільєнко, Надія Ільєнко, Олександр Лобановський, Роман Нехорошков, Сергій Новіков, Костянтин Підгорний, Тетяна Поздєєва, Надія Тимофєєва, Тетяна Топчій, Володимир Тупіцин, Володимир Чумаков, Віталій Ганжа, Олександр Гудименко, Валентина Гура, Юрій Долинський, Сергій Дудука, Володимир Котковський, Андрій Кудінов, Юрій Медведєв, Сергій Половинко, Семен Сирота, Ігор Аріх, Олексій Навроцький, Борис Баронін, Олексій Богач, Олена Гунбіна, Віталій Кривуля, Олександр Щиров (фракція «За Харків, за Відродження»); Ігор Овечкін, Віктор Ларченко, Віталій Резніченко (фракція «Наш край»); Георгій Лаговський (фракція об'єднання «Самопоміч»); Володимир Полозков (фракція «СОЛІДАРНІСТЬ»).

³ Олексій Артикуленко, Богдан Долина, Максим Мусєєв, Тетяна Шевченко, Габрієл Михайлов, Алла Бобейко, Андрій Бондаренко, Андрій Руденко, Ольга Чичина, Віталій Ганжа, Олександр Гудименко, Валентина Гура, Юрій Долинський, Сергій Дудука, Володимир Котковський, Андрій Кудінов, Юрій Медведєв, Сергій Половинко, Семен Сирота, Борис Баронін, Олексій Богач, Олена Гунбіна, Віталій Кривуля, Олександр Щиров (фракція «За Харків, за Відродження»); Андрій Саєнко, Тарас Сітенко, Георгій Лаговський (фракція об'єднання «Самопоміч»); Ірина Цветкова, Ігор Романенко (фракція «СОЛІДАРНІСТЬ»).

Інформація про діяльність депутатів Харківської міської ради висвітлюється на веб-порталі www.city.kharkov.ua. Портал забезпечує мінімальний рівень публічності та відкритості депутатського корпусу загалом.

Кожному депутату на сайті створено профайл, що може містити такі дані:

- фотокартка;
- суб'єкт висування кандидата під час виборів, номер округ, де депутат був обраний;
- членство депутата у постійних комісіях;
- дата та місце народження;
- освіта;
- професійна діяльність;
- політична та громадська діяльність (членство у партії);
- сімейний стан.

Усі 84 депутати Харківської міської ради розмістили на сайті ХМР інформацію про себе та відомості про здійснення прийому. Під час здійснення моніторингу представники ОПОРИ зафіксували відсутність інформації про прийом виборців лише у 1 депутата – Захара Мазняка (фракція «Об'єднання "САМОПОМІЧ»»). Проте за зверненням представників до депутата проблема була усунена.

Повна інформація про прийом (із вказанням адреси та контактного телефону) наявна у 79 депутатів. 5 депутатів Харківської міської ради не вказали контактних номерів телефонів приймалень, що обмежує виборців у можливості перевірки відповідності адреси чи графіку прийому. Так, контактні номери не вказано на сторінках наступних депутатів фракції «За Харків, за Відродження»: Світлана Андрєєва, Олена Гунбіна, Неллі Казанжигєва, Олександр Новак. На сторінці одного депутата був вказаний недійсний номер телефону. Це – Віталій Ганжа. Після того, як представники ОПОРИ звернули увагу на цю проблему, телефон було оновлено.

Середня декларована частота прийомів у депутатів – 2 рази на місяць. При цьому, дехто з депутатів на сайті ради вказав, що проводить громадський прийом щотижнево, тим самим забезпечуючи для виборця більші шанси потрапити на прийом. Згідно з інформацією, розміщеною на сайті ХМР, щотижнево прийом проводять Олексій Артикуленко, Олександр Василенко, Віталій Кривуля (фракція «За Харків, за Відродження») та Олександр Давтян (фракція «СОЛІДАРНІСТЬ»).

Схожа ситуація, коли депутат встановлює прийом громадян після 18-ої години. Так, виборець може потрапити на прийом після завершення робочого дня. Після 18-ої прийоми проводять лише 4 депутати: Володимир Зінченко, Вячеслав Зоценко, Андрій Руденко, Ігор Терехов (фракція «За Харків, за Відродження»).

Не вся інформація, оприлюднена на сайті є актуальною: 8 депутатів Харківської міської ради подали інформацію, що повністю чи частково не відповідає дійсності. Так, Володимир Золотарьов та Олександр Новак (фракція «За Харків, за Відродження») не проводять прийоми за вказаними адресами. Під час особистої перевірки приймалень депутатів волонтерами було з'ясовано, що в будівлі, адреса якої вказана на сторінці Володимира Золотарьова – бульв. Богдана Хмельницького, 34 – проводяться ремонтні роботи, телефон депутата не відповідав. На сторінці Олександра Новака вказано, що прийом проводиться у КСК «Комунар» та Адміністрації Київського району Харківської міської ради. Під час візитів на вказані адреси волонтерів приймалень чи будь-яких згадок про депутата знайдено не було. Контактні телефони на сторінці депутата відсутні.

Не вдалось встановити факт проведення прийомів Костянтином Підгорним (фракція «За Харків, за Відродження»). На початку перевірки приймалень на сторінці депутата на сайті ХМР було вказано неактуальну адресу приймальні (дитячий клуб «Ровесник»), яку, після візиту волонтера ОПОРИ, на сайті замінили. Але повторний візит за новою адресою актуальність інформації також не підтвердив – двері приймальні були зачиненими.

Частково неактуальна інформація про прийом вказана на сторінках депутатів Володимира Тупіцина, Володимира Полозкова, Олександра Кочерова (фракція «За Харків, за Відродження») та Олександра Худенко (фракція «Наш край»). Депутат Юрій Медведєв також вказав неактуальний час особистого прийому, який було замінено на правильний після візиту волонтера ОПОРИ.

Здійснення прийому виборців

Здійснення регулярного особистого прийому виборців не рідше, ніж 1 раз на місяць відповідно до встановленого графіку проведення прийому перевірялося в період з 15 серпня по 20 листопада 2017 р.

В результаті перевірки було встановлено, що 61 депутат здійснює особистий прийом хоча б 1 раз на місяць і більше. 23 депутати ведуть прийом нерегулярно або він проводиться помічниками. Так, у випадку 17 депутатів прийом проводять здебільшого помічниками: Віталій Кривуля, Олег Товкун, Габріел Михайлов, Фазіль Аббасов, Володимир Котковський, Віктор Кітанін, В'ячеслав Ільєнко, Алла Бобейко, Олександр Лобановський, Надія Тимофєєва, Володимир Чумаков (фракція «За Харків, за Відродження»); Захар Мазняк, Тарас Сітенко, Георгій Лаговський (фракція «Об'єднання "САМОПОМІЧ"»); Віталій Резніченко, Олександр Худенко (фракція «Наш край»); Олександр Давтян (фракція «СОЛІДАРНІСТЬ»).

3 депутати здійснюють особистий прийом нерегулярно (графік особистих прийомів на сайті ХМР не відповідає фактичному) або рідше одного разу на місяць: Володимир Полозков, Олександр Кочеров (фракція «За Харків, за Відродження»); Віталій Маляренко (фракція «СОЛІДАРНІСТЬ»).

Не вдалось встановити факт проведення прийомів Костянтином Підгорним, Володимиром Золотарьовим та Олександром Новаком через розміщення неактуальної інформації на сайті міськради.

Соціальні мережі

Сьогодні все більш популярними засобами комунікації і впливу на громадську думку стають соціальні мережі. Тому ми вирішили додатково проаналізувати рівень комунікації депутатів за допомогою Facebook, незважаючи на те, що це не входить в прямі обов'язки депутата. Це не так професійна вимога, а радше, вимога часу.

Переважна більшість депутатів Харківської міської ради зареєстровані у соціальній мережі Facebook. Так, 59 з 84-х обранців мають власну сторінку. 25 харківських депутатів не мають сторінки у Facebook¹.

З різною мірою активністю соціальними мережами користуються 59 депутатів Харківської міської ради. Проте рівень цієї активності дуже різний. У випадку 11 депутатів у мережі Facebook було створено їхні сторінки, проте вони їх не використовують. Це Олександр Лобановський, Богдан Долина, Станіслав Косінов, Олег Товкун, Фазіль Аббасов, Тетяна Поздєєва, Віталій Резніченко, Володимир Чумаков, Андрій Руденко, Сергій Дудука, та Ігор Романенко.

Ще 27 депутатів проявляють низьку активність, а переважна більшість інформації у їхній новинній стрічці становлять повідомлення їхніх друзів або репости².

21 депутат Харківської міської ради веде двосторонню комунікацію з виборцями за допомогою мережі Facebook³. Депутати часто розміщують інформаційні пости про свою діяльність та відповідають на коментарі.

¹ Ігор Овечкін, Андрій Жорник, Віктор Кітанін, Олександр Василенко, Неллі Казанжієва, Олександр Худенко, Іван Попович, Ігор Вировець, Володимир Золотарьов, Віктор Ларченко, Роман Нехорошков, Володимир Полозков, Олексій Артикуленко, Тетяна Шевченко, Віталій Ганжа, Олександр Гудименко, Валентина Гура, Юрій Долинський, Володимир Котковський, Андрій Кудінов, Георгій Лаговський, Юрій Медведєв, Семен Сирота, Олексій Богач, Віталій Кривуля.

² Світлана Андрєєва, Олена Ворона, Володимир Зінченко, Олександр Щирич, Олександр Новак, Валерій Арутюнов, Володимир Наконечний, Віталій Гагарін, Ганна Головачанська, Олександр Кочеров, Валерій Певнев, Ольга Вельможна, Вячеслав Ільєнко, Надія Ільєнко, Сергій Новіков, Топчій Тетяна, Сергій Половинко, Олександр Давтян, Вячеслав Зоценко, Костянтин Підгорний, Тимофєєва Надія, Володимир Тупіцин, Ігор Аріх, Андрій Саєнко, Алла Бобейко, Андрій Бондаренко та Борис Баронін.

³ Олександр Фельдман, Ігор Терехов, Олена Горошко, наталія Коваленко, Андрій Колос, Захар Мазняк, Марія Мезенцева, Сергій Могила, Іван Ракич, Сергій Утевський, Ігор Черняк, Тарас Сітенко, Олексій Бабешко, Віталій Маляренко, Сергій Куценко, Олексій Навроцький, Максим Мусєєв, Габрієл Михайлов, Ірина Цветкова, Ольга Чичина, Олена Гунбіна.

За результатами аналізу контенту облікових записів депутатів ХМР можна зробити висновок, що вони не часто використовують їх для виконання своїх прямих обов'язків. Зокрема, завдяки Facebook можна щоразу інформувати громадян про графік приведення особистого прийому громадян, оприлюднювати проміжний та річний звіт про результати роботи тощо, щоб робити свою діяльність ще більш відкритою і публічною. Законодавство не завжди чітко регламентує порядок виконання депутатами місцевих рад своїх прямих обов'язків і як видається соціальні мережі можуть добре прислужитися частині з них.

Саме по собі використання соціальних мереж не може бути показником оцінки діяльності депутата. Відсутність у соціальних мережах, не активне чи не часте їхнє використання не завжди означає, що депутат не працює. Частина обранців є не такими публічними, як інші їхні колеги. Проте з іншої сторони, також правдиве твердження, що ті з них, хто працює активніше намагається всіляко про це інформувати, зокрема, завдяки соціальним мережам. Через це Facebook варто розглядати з інструментальної точки зору як додаткову можливість, що дозволяє депутатаві виконувати його обов'язки.

Доброчесність

Відвідування пленарних засідань

У відповідності до частини третьої статті 20 Закону України “Про статус депутатів місцевих рад” “депутат місцевої ради **зобов'язаний бути присутнім на пленарних засіданнях ради, засіданнях постійної комісії** та інших органів ради, до складу яких він входить”.

Для аналізу цього компоненту були використані дані з порталу відкритих даних [Rada4You Kharkiv: вони голосують для тебе](http://Rada4You_Kharkiv: вони голосують для тебе) (kharkiv.rada4you.org) та дані з протоколів сесійних засідань.

Згідно з даними реєстрації депутатів на сесіях, 43 депутати ХМР відвідали більше 90% пленарних засідань протягом року. 39 депутатів відвідали від 60 до 90% засідань та лише в двох показник відвідуваності менше 60%. В розрізі партійної складової найбільше засідань пропустили депутати фракції «СОЛІДАРНІСТЬ». Так, 2 депутати, Станіслав Косінов та Ігор Романенко пропустили 50% засідань. 57% депутатів фракції (4 депутати) мають середній показник відвідуваності (відвідали від 60 до 90% засідань) та лише 1 депутат, Володимир Полозков відвідав більше 90% засідань. Посередній показник відвідуваності мають і депутати фракції «Об'єднання "САМОПОМІЧ»». Так, 90% (13 депутатів) відвідали від 60 до 90% засідань і лише один, Георгій Лаговський, має майже 100% відвідуваність. Такий показник може бути викликаний тим, що на 14 сесію 7 скликання більшість депутатів фракції було недопущено через блокування дверей міської ради представниками муніципальної охорони. Серед депутатів фракції «Наш край» 57% депутатів (4 особи) відвідали від 60 до 90% засідань та 3 депутати мають майже 100% показник відвідуваності. 70%

депутатів фракції «За Харків, за Відродження» мають високий показник відвідуваності (від 90% до 100%). Інші 30% були присутніми на 60-90% засідань.

Показники відвідуваності пленарних засідань є значно вищими за відвідуваність засідань постійних комісій. Це може свідчити про низький рівень уваги з боку суспільства на компонент роботи депутатів в постійних комісіях, а також прагненням депутатів приймати рішення без попереднього обговорення.

Відвідування засідань постійних комісій

На відміну від пленарних засідань, засідання постійних комісій не мають автоматичної системи фіксації реєстрації депутатів. Проте на Інформаційному порталі Харківської міської ради можна знайти скановані варіанти протоколів більшості засідань. Аналіз саме цих даних дозволив сформувавши рейтинг відвідуваності депутатами засідань постійних комісій, до складу яких вони входять.

Особливістю діяльності постійних комісій є та обставина, що кожна з них проводить різну кількість засідань у залежності від необхідності, а також те, що кількість депутатів у них різниться. В Харківській міській раді створено 10 постійних комісій за різними тематичними напрямками. Найбільше прогулювали засідання своїх профільних комісій протягом минулого року Андрій Жорник, Віктор Кітанін, Ігор Терехов, Олег Товкун (фракція «За Харків, за Відродження»), Ігор Романенко, Станіслав Косінов (фракція «Солідарність»), Олександр Фельдман (фракція «Наш край»). Ігор Романенко став єдиним депутатом, який впродовж другого року діяльності Харківської міської ради VII скликання не відвідав жодне засідання своєї профільної комісії з питань містобудування, архітектури та земельних відносин. На засідання цієї ж комісії нечасто з'являвся і Станіслав Косінов, відвідуваність якого становить 28%. Андрій Жорник, який входить до складу постійної комісії з питань місцевого самоврядування, гласності та депутатської діяльності, відвідав лише 16% засідань. Депутат Олександр Фельдман був присутнім на 37% засідань постійної комісії з питань міжнародного співробітництва, інвестицій, спортивних та іміджевих проектів.

50% засідань своїх профільних комісій відвідали Олександр Давтян, Ігор Терехов, Олег Товкун, Віктор Кітанін та Ігор Овечкін. Посередній показник відвідуваності (від 50 до 70%) мають 10 депутатів Харківської міської ради: Володимир Наконечний, Валерій Арутюнов, Олексій Бабешко, Олександр Худенко, Андрій Колос, Віталій Резніченко, Володимир Полозков, В`ячеслав Ільєнко, Сергій Утєвський, Олександр Кочеров.

Відносно високу відвідуваність (від 70% до 90%) демонструє 41 депутат міської ради. 23 депутати не пропустили жодного засідання постійних комісій міської ради: Сергій Половинко, Семен Сирота, Ольга Чичина, Олексій Богач, Віталій Ганжа, Олександр

Гудименко, Олена Гунбіна, Валентина Гура, Юрій Долинський, Володимир Котковський, Віталій Кривуля, Андрій Кудінов, Тетяна Шевченко, Олексій Артикуленко, Алла Бобейко, Андрій Бондаренко, Богдан Долина, Габріел Михайлов, Максим Мусєєв, Андрій Саєнко, Тарас Сітенко, Георгій Лаговський та Ірина Цветкова.

Сукупні показники демонструють, що всі комісії мають достатню відвідуваність, щоб забезпечити кворум у прийнятті рішень. Середній показник відвідуваності 9 комісій є вищим за 70%. Найменш відвідуваною є комісія з питань містобудування, архітектури та земельних відносин (середній показник відвідуваності – 66%). Проте, якщо порівнювати відвідуваність депутатами сесій і постійних комісій, слід відзначити, що сесійні засідання депутати відвідують більш сумлінно: 43 депутати ХМР відвідали більше 90% пленарних засідань та лише 2 мали низькі показники відвідуваності (50%) у той час, як 50% і більше засідань постійних комісій пропустило 8 депутатів. І лише 23% були присутні на всіх засіданнях.

Виступи під час пленарних засідань

У період з 1 листопада 2016 по 31 жовтня 2017 року під час 6 пленарних засідань 19 депутатів Харківської міської ради сьомого скликання хоча б раз скористалися своїм правом виступу на усіх засіданнях.

В абсолютних цифрах найчастіше брали слово депутати фракції Об'єднання «Самопоміч» – 35 разів, що пояснюється опозиційністю депутатів. Представники партії «Відродження», що має більшість у Харківській міській раді, виступали лише 8 разів. Також різняться показники «Нашого краю» та «Солідарності» - відповідно 5 виступів та жодного. У відносних цифрах, лише у «Самопомічі» у перерахунку на кожного з депутатів даної фракції вони брали слово майже у трьох (2.7) пленарних засіданнях. Показник трьох інших фракцій не доходить і до 1. У «Нашого краю» це – 0.7 виступів, у «Відродження» - 0.1 і нуль у «Солідарності».

Через відсутність бажання депутатів Харківської міської ради виступати під час пленарних засідань, неможливо виокремити спікерів фракцій. Лише у «Відродження» тричі брав слово Іван Попович. У «Самопомічі» можна виділити Ігора Черняка, Тараса Сітенка та Івана Ракича.

Ситуація мало чим відрізняється, якщо подивитись на виступи у розрізі кожного окремого депутата. Серед них є надзвичайно активні і такі, які не проявляють активності у сесійній залі. З-поміж усього депутатського корпусу за вказаний період лише 2 депутати виступали під час 5 пленарних засідань, а на шосте їх не впустили до міської ради – це Ігор Черняк та Тарас Сітенко. Щодо Ігора Черняка, то він один брав слово більше ніж всі (71 депутат) представники трьох інших фракцій взяті разом - 17 разів. Тарас Сітенко виступив 5 разів. Також активним представником «Самопомічі» є Іван Ракич, на його рахунку 6 виступів під час 4 пленарних засідань. По 2 рази виступили Олена Ворона і Олена Горошко, по 1 – Наталія Коваленко,

Марія Мезенцева та Сергій Могила. Найбільш активним представником «Відродження» є Іван Попович, на його рахунку, як вже зазначалось – 3 виступи, всі інші, а саме: Віталій Ганжа, Максим Мусєєв, Олександр Новак, Ольга Чичина та Олександр Щириков – по 1 разу. Депутати фракції «Наш край»: Андрій Колос, Віктор Ларченко, Ігор Овечкін, Віталій Резніченко та Олександр Фельдман мають на своєму рахунку по 1 виступу.

Депутати ХМР фактично не користуються правом подання депутатських запитів. На запит представників Громадянської мережі ОПОРА до ХМР із проханням надати перелік запитів, поданих депутатами за період 2 року повноважень була надана відповідь, що жоден з депутатів не подавав запитів. Таким чином, можна лише припустити, що депутати ХМР отримують необхідну інформацію та вирішують проблеми виборців за допомогою інших інструментів депутатського впливу. Проте, слід зазначити, що запит є одним із важливих контрольних механізмів, за допомогою якого депутат може отримати ту чи іншу інформацію, ґрунтуючись на існуючому законодавстві (ЗУ «Про статус депутатів місцевих рад», ЗУ «Про доступ до публічної інформації») та у короткий проміжок часу.

Голосування за спірні проекти рішень

Під голосуванням за спірні проекти рішень розуміється голосування з суперечливих питань, які не отримали консенсусного сприйняття в міській спільноті та при підготовці до розгляду не пройшли ретельного обговорення як серед широких верств населення, так і серед експертних груп. При цьому депутати, які підтримали рішення, не вдавалися до ініціювання обговорень чи громадських слухань на відповідну тематику.

У цьому випадку ми оцінювали голосування депутатів Харківської міської ради щодо затвердження Програми поводження з домашніми тваринами та регулювання їхньої чисельності у м. Харкові на 2018-2022 рр., що відбулося під час 17 сесії ХМР. У результаті голосування проект було прийнято без урахувань зауважень деяких депутатів та громадськості. Прийняте рішення не відповідало думкам міської спільноти та викликало широке обговорення у суспільстві.

Вищезазначену програму підтримали 53 депутати: Фазіль Аббасов, Світлана Андрєєва, Ігор Аріх, Олексій Артикуленко, Борис Баронін, Олексій Богач, Алла Бобейко, Андрій Бондаренко, Ольга Вельможна, Олександр Василенко, Ігор Вировець, Віталій Ганжа, Олександр Гудименко, Валентина Гура, Віталій Гагарін, Ганна Головчанська, Олена Гунбіна, Юрій Долинський, Сергій Дудука, Богдан Долина, Андрій Жорник, Володимир Зінченко, Володимир Золотарьов, Вячеслав Зоценко, Вячеслав Ільєнко, Надія Ільєнко, Неллі Казанжієва, Андрій Кудінов, Віталій Кривуля, Володимир Котковський, Олександр Кочеров, Олександр Лобановський, Юрій Медведев, Габрієл Михайлов, Олександр Новак, Сергій Новіков, Олексій

Навроцький, Роман Нехорошков, Тетяна Поздєєва, Сергій Половинко, Костянтин Підгорний, Валерій Певнєв, Іван Попович, Андрій Руденко, Семен Сирота, Ігор Терехов, Олег Товкун, Надія Тимофєєва, Тетяна Топчій, Володимир Тупіцин, Ольга Чичина, Володимир Чумаков, Олександр Щиров.

Проти – 18 депутатів: Олексій Бабешко, Олена Ворона, Олена Горошко, Олександр Давтян, Наталія Коваленко, Сергій Куценко, Георгій Лаговський, Захар Мазняк, Віталій Маляренко, Марія Мезенцева, Сергій Могила, Іван Ракич, Ігор Романенко, Андрій Саєнко, Тарас Сітенко, Сергій Утєвський, Ірина Цветкова, Ігор Черняк.

5 депутатів у тримались: Максим Мусєєв, Ігор Овечкін, Володимир Полозков, Віталій Резніченко, Тетяна Шевченко.

8 не голосували: Валерій Арутюнов, Віктор Кітанін, Андрій Колос, Станіслав Косінов, Віктор Ларченко, Володимир Наконечний, Олександр Фельдман, Олександр Худенко.

Подання електронних декларацій. Оприлюднення декларації на зовнішніх ресурсах

Згідно з ч.1 ст.45 Закону України “Про запобігання корупції” визначається обов’язок подання декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій місцевого самоврядування. Декларування відбувається шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства [декларації](#) особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Такі декларації мають бути подані до 1 квітня року, наступного за звітним. Ми проаналізували наявність у Єдиному державному реєстрі декларацій депутатів за 2016 рік. Усі депутати Харківської міської ради виконали дану вимогу Закону.

Закон не вимагає дублювати інформацію з декларацій депутатів на сайті місцевої ради. Але вважаємо, що надання цієї інформації (у формі гіперпосилання на сайт НАЗК) у профайлі кожного депутата було б хорошою практикою для повноцінного ознайомлення виборця з інформацією про депутата. Проте, на жаль, на сайті Харківської міської ради наявна або застаріла інформація про майно, доходи, витрати депутатів (декларації за 2015 рік), або відомості взагалі відсутні.

Достовірність відомостей в деклараціях

Одним з компонентів аналізу декларацій депутатів була їх перевірка на правдивість відомостей, поданих у них. Так, нами було проаналізовано інформацію з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно. Увага приділялась виключно задекларованій нерухомості і транспортним засобам. Слід відзначити, що запити робилися лише за критерієм «Прізвище, Ім’я, По-батькові» і не виключено, що до інформації також потрапляло майно тих осіб, які

мають однакові ПІБ з депутатами. Такі співпадиння були виявлені у Світлани Андрєєвої, Олексія Бабешко, Алли Бобейко, Андрія Бондаренко, Олени Ворони, Ганни Головчанської, Валентини Гури, Сергія Дудуки, Володимира Зінченко, Надії Ільєнко, Наталії Коваленко, Володимира Котковського, Сергія Куценко, Володимира Наконечного, Романа Нехорошкова, Сергія Новікова, Ігоря Романенко, Андрія Руденко, Андрія Саєнко, Надії Тимофєєвої, Тетяни Топчій. Ми не можемо стверджувати про те, що незадекларовані об'єкти (не)належать безпосередньо депутатам, однак якщо випадки недекларування майна траплялися, закликаємо бути уважнішими при заповненні відомостей наступного звітнього року.

Декларування конфлікту інтересів

У разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів міський голова, секретар або депутат зобов'язаний озвучити заяву про наявний конфлікт інтересів та утриматись від голосування та прийняття рішення з цього питання. Крім того, про конфлікт інтересів може заявити будь-який інший член відповідного колегіального органу або учасник засідання, якого безпосередньо стосується питання, що розглядається. Вимога для осіб, які уповноважені на виконання функцій місцевого самоврядування декларувати конфлікт інтересів передбачена статтею 35 Закону України "Про запобігання корупції".

Протягом 2-го року виконання своїх повноважень про конфлікт інтересів заявляли 22 депутати – Олексій Артикуленко, Валерій Арутюнов, Борис Баронін, Андрій Бондаренко, Ігор Вировець, Віталій Ганжа, Олександр Гудименко, Валентина Гура, Юрій Долинський, Володимир Золотарьов, В'ячеслав Ільєнко, Надія Ільєнко, Андрій Колос, Віктор Ларченко, Олександр Лобановський, Юрій Медведєв, Ігор Овечкін, Тетяна Поздєєва, Віталій Резніченко, Тарас Сітенко, Ігор Терехов, Надія Тимофєєва.

На засіданні 21 грудня 2016 року (10 сесія), під час розгляду питання «Про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою для будівництва, експлуатації та обслуговування об'єктів» **Ігор Вировець** та **Валерій Арутюнов** заявили про конфлікт інтересів та не голосували. Згідно з проектом рішення АТ «Трест «Житлобуд-1», першим заступником голови правління якого є Валерій Арутюнов, отримував дозвіл на розроблення проекту землеустрою та розроблення технічної документації із землеустрою для проведення реконструкції нежитлової будівлі «А-3» під житловий будинок по вул. Полтавський шлях, 36. Ігор Вировець отримав дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки із земель територіальної громади м. Харкова площею орієнтовно 0,0028 га для будівництва та подальшого обслуговування гаражу по вул. Дружби Народів, 218-Б.

Під час розгляду питання «Про надання юридичним та фізичним особам земельних ділянок для експлуатації та обслуговування будівель і споруд» **Олександр Лобановський** заявив про конфлікт інтересів та не голосував. Згідно з проектом рішення внесено зміни до пункту 20 додатку 1 до рішення 8 сесії Харківської міської ради 7 скликання «Про надання юридичним та фізичним особам дозволу на розробку документації із землеустрою для експлуатації та обслуговування будівель і споруд» від 14.09.2016 № 342/16, замінивши цифри «0,0777» цифрами «0,0372». Ці зміни стуються ТОВ «Торговий дім «Індустріальний», корпоративними правами якого володіє депутат.

Олександр Гудименко заявив про конфлікт інтересів і не голосував під час розгляду питання «Про передачу у власність, надання в оренду громадянам земельних ділянок та припинення права користування (оренди) громадянам земельними ділянками». Згідно з проектом рішення, Уварову Леоніду Васильовичу та Уваровій Галині Іванівні, які, ймовірно, є тестем та тещою депутата, передавались у власність земельні ділянки за рахунок земель житлової та громадської забудови площею по 0.1 га, для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибні ділянки) за адресою -вул.Грищенка,27 та 29, відповідно (Немишлянський район).

Під час розгляду питання «Про продаж земельних ділянок юридичним та фізичним особам» **Ігор Терехов** заявив про конфлікт інтересів і не голосував. Проте за результатами пошуку у відкритих джерелах інформації, зокрема у реєстрах нерухомого майна та на кадастровій мапі, інформацію про конфлікт інтересів знайти не вдалось.

На засіданні 22 лютого 2017 року (11 сесія), під час розгляду питання «Про зміну та впорядкування адрес земельних ділянок» **Борис Баронін** заявив про конфлікт інтересів і не голосував. Згідно з проектом рішення, змінюються адреси земельних ділянок, якими володіє Бароніна Ірина Миколаївна – дружина депутата.

Олексій Артикуленко та **Валерій Арутюнов** заявили про конфлікт інтересів та не голосували під час розгляду питання «Про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою для будівництва, експлуатації та обслуговування об'єктів». Згідно з проектом рішення, ОК «ЖБК «ЖИТЛОБУД-1», засновником якого було АТ «Трест «Житлобуд-1», дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки із земель територіальної громади м. Харкова площею орієнтовно 0,1400 га для будівництва та обслуговування житлового комплексу по вул. Лисаветинській, 1а. За результатами пошуку у відкритих джерелах інформації, зокрема у реєстрах нерухомого майна та на кадастровій мапі, інформацію про конфлікт інтересів Олексія Артикуленко знайти не вдалось.

Під час розгляду питання «Про поновлення договорів оренди землі для продовження будівництва об'єктів» **Валерій Арутюнов** заявив про конфлікт інтересів та не голосував. **Олександр Лобановський** повідомив про конфлікт інтересів та відмовився від голосування під час розгляду питання «Про надання юридичним та фізичним особам земельних ділянок для експлуатації та обслуговування будівель і споруд». Згідно з проектом рішення, відведення ТОВ «КОМПАНІЯ «ЖЕНЕВА-НОВА», корпоративними правами якої володіє депутат, земельної ділянки площею 0,6603 га зі зміною цільового призначення з «земель житлової та громадської забудови» на «землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення» для експлуатації та обслуговування гостьової парковки торговельного комплексу по просп. Московському, 295 (Індустріальний район).

Валерій Арутюнов та **Володимир Золотарьов** заявили про конфлікт інтересів та не голосували щодо питання «Про комунальну власність м. Харкова». Згідно з проектом рішення, до комунальної власності територіальної громади були прийняті об'єкти що належали АТ «Трест «Житлобуд-1», першим заступником голови правління якого є Валерій Арутюнов, та ПАТ «Завод «Південкабель», директором якого є Володимир Золотарьов.

На засіданні 26 червня 2017 року (13 сесія), під час розгляду питання «Про присвоєння звання «Почесний громадянин міста Харкова» **Олександр Гудименко** заявив про конфлікт інтересів та не голосував. Згідно з проектом рішення, званням «Почесний громадянин міста Харкова» мав бути нагороджений Володимир Мисик, який отримує роялті від Українсько-Словенського підприємства «Хлібопекарський комплекс «Кулиничівський», начальником відділу зовнішніх зв'язків якого є депутат.

Щодо питання «Про надання земельних ділянок для будівництва об'єктів та припинення права користування земельними ділянками» конфлікт інтересів висловив **Ігор Вировець** та не голосував. Згідно з проектом рішення, у приватну власність надавалась земельна ділянка площею 0,0028 га із земель територіальної громади м. Харкова, за рахунок земель житлової та громадської забудови, для будівництва та подальшого обслуговування гаража по вул. Дружби Народів, 218-Б .

Під час розгляду питання «Про надання юридичним та фізичним особам дозволу на розробку документації із землеустрою для експлуатації та обслуговування будівель і споруд» **Тарас Сітенко**, **Віталій Ганжа** та **Тетяна Поздєєва** заявили про конфлікт інтересів і не голосували. Згідно з проектом рішення, комунальному підприємству «Центральний парк культури та відпочинку імені М. Горького», директором якого є Дмитро Поздєєв – син Тетяни Поздєєвої, дано дозвіл на поділ земельної ділянки, що належить територіальній громаді м. Харкова площею 64,3182 га (кадастровий номер 6310136300:11:001:0503) за рахунок земель рекреаційного призначення для експлуатації та обслуговування ЦПК та В ім. М. Горького по вул. Сумській, 81 (Шевченківський район).

У питанні «Про надання юридичним та фізичним особам земельних ділянок для експлуатації та обслуговування будівель і споруд» **Олександр Лобановський** заявив про конфлікт інтересів та не голосував. Згідно з проектом рішення, внесення змін до підпункту 10.1. пункту 10 додатку 4 рішення 2 сесії Харківської міської ради 7 скликання «Про надання юридичним та фізичним особам земельних ділянок для експлуатації та обслуговування будівель і споруд» від 23.12.2015 №44/15, замінивши слова «житлової та громадської забудови» словами «промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення». Ці зміни стуються ТОВ «Женева-нова», корпоративними правами якої володіє депутат.

Олександр Лобановський та **Андрій Бондаренко** висловили конфлікт інтересів і не голосували щодо розгляду питання «Про надання дозволу на проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок юридичним та фізичним особам». Згідно з проектом рішення, земельній ділянці, яка належить ТОВ «Альфа-союз», співзасновниками якого є депутати, визначити нову адресу та надати дозвіл на проведення експертної грошової оцінки.

Під час розгляду питання «Про комунальну власність м. Харкова» **Віталій Ганжа** та **Валентина Гура** заявили про конфлікт інтересів. Згідно з проектом рішення, від ОК «ЖБК «Спецбуд-3», бенефіціаром якого є Віталій Ганжа, прийнято нерухомість до комунальної власності м. Харкова.

Від участі у розгляді питання «Про надання згоди комунальному підприємству «Центральний парк культури та відпочинку ім. М. Горького» на внесення змін до Кредитного договору під заставу (іпотеку) майна, що належить територіальній громаді міста Харкова» через конфлікт інтересів відмовилась **Тетяна Поздєєва**, син якої є директором парку.

На засіданні 20 вересня 2017 року (14 сесія), під час розгляду питання «Про нагородження Почесною грамотою Харківської міської ради» **Тетяна Поздєєва** та **Надія Тимофєєва** заявили про конфлікт інтересів і не голосували. Згідно з проектом рішення, вони обидві були нагороджені грамотами.

Під час розгляду питання «Про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою для будівництва, експлуатації та обслуговування об'єктів» **Валерій Арутюнов** повідомив про конфлікт інтересів та не голосував. Згідно з проектом рішення АТ «Трест Житлобуд-1» отримував дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки зі зміною цільового призначення земельної ділянки із земель територіальної громади м. Харкова площею 0,0445 га для будівництва та подальшого обслуговування адміністративної будівлі по вул. Балакірева, 3-А.

Валерій Арутюнов не брав участі у розгляді питання «Про надання земельних ділянок для будівництва об'єктів та надання згоди на прийняття земельних ділянок у власність територіальної громади м. Харкова». Згідно з проектом рішення, АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1» отримував в оренду до 31.12.2019 земельну ділянку із земель територіальної громади м. Харкова, площею 2,3318 га, за рахунок земель житлової та громадської забудови для будівництва житлових будинків по вул. Домобудівельній, 4.

Від участі у розгляді питання «Про поновлення договорів оренди землі для продовження будівництва об'єктів» відмовились **Андрій Колос, Віктор Ларченко, Ігор Овечкін та Віталій Резніченко**, заявивши про конфлікт інтересів. Згідно з проектом рішення, ПрАТ «Концерн Абек та Ко», в якому працюють депутати, поновлював договір оренди землі по вул. Муромській до 20.09.2018.

Тетяна Поздєєва заявила про конфлікт інтересів під час розгляду питання «Про надання юридичним та фізичним особам дозволу на розробку документації із землеустрою для експлуатації та обслуговування будівель і споруд». Згідно з проектом рішення, комунальному підприємству «Центральний парк культури та відпочинку імені М. Горького», директором якого є Дмитро Поздєєв, – син Тетяни Поздєєвої, було погоджено технічну документацію із землеустрою щодо поділу земельної ділянки, із земель комунальної власності площею 64,3182 га (кадастровий номер 6310136300:11:001:0503) на земельну ділянку 1 площею 2,0419 га, на земельну ділянку 2 площею 62,2763 га за рахунок земель рекреаційного призначення для експлуатації та обслуговування ЦПК та В ім. М. Горького по вул. Сумській, 81 (Шевченківський район).

Під час розгляду питання «Про надання юридичним та фізичним особам земельних ділянок для експлуатації та обслуговування будівель і споруд» » **Андрій Колос, Віктор Ларченко, Ігор Овечкін, Віталій Резніченко та Віталій Ганжа** заявили про конфлікт інтересів. Згідно з проектом рішення, Змінені умови використання земельної ділянки площею 13,4324 га з «для будівництва торговельно-сервісного комплексу з об'єктами культурно-розважального призначення» на «для експлуатації та обслуговування торговельно-сервісного комплексу з об'єктами культурно-розважального призначення». Надання приватному акціонерному товариству «КОНЦЕРН АБЕК ТА КО» в оренду до 01.10.2022 земельну ділянку, із земель комунальної власності за рахунок земель житлової та громадської забудови площею 13,4324 га для експлуатації та обслуговування торговельно-сервісного комплексу з об'єктами культурно-розважального призначення по вул. Академіка Павлова, 165-К (Київський район).

Юрій Долинський, Надія Ільєнко та В'ячеслав Ільєнко підтвердили конфлікт інтересів у випадку розгляду питання «Про надання дозволу та відмову в наданні дозволу громадянам на розробку проектів землеустрою щодо відведення земельних

ділянок». Згідно з проектом рішення, В'ячеславу Ільєнко надається дозвіл на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки із земель територіальної громади м. Харкова за рахунок земель житлової та громадської забудови площею, орієнтовно, 0,0800 га для обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) за адресою - в-д Польовий 1-й, 14 (Слобідський район).

Щодо питання «Про надання дозволу на проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок юридичним та фізичним особам» про конфлікт інтересів заявив і не голосував **Юрій Медведєв**. Згідно з проектом рішення, ТОВ «Харківський центральний ринок торгівельний майданчик 3», яким володіє депутат, отримав дозвіл на проведення експертної грошової оцінки ділянок із земель територіальної громади м. Харкова із земель житлової та громадської забудови площею 0,0215 га, 0.0130 га, 0.0176 га, 0.0117 за адресою: м. Харків, вул. Різдва, 33, Холодногірський район, для експлуатації та обслуговування магазину.

Під час розгляду питання «Про комунальну власність м. Харкова», **Валерій Арутюнов** заявив про конфлікт інтересів і не голосував. Згідно з проектом рішення, ряд об'єктів АТ «Трест Житлобуд-1» передаються в комунальну власність м. Харкова.

Підзвітність

Звітування депутатів

У відповідності до частини першої статті 16 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» депутат місцевої ради періодично, але не рідше одного разу на рік, зобов'язаний звітувати про свою роботу перед виборцями відповідного виборчого округу, об'єднаннями громадян. Рада визначає орієнтовні строки проведення звітів депутатів місцевої ради перед виборцями». Однак Регламент Харківської міської ради не передбачає затвердження строків проведення звітів депутатів та прийняття рішення з питань організації звітів депутатів. За такої ситуації обов'язок організації і проведення звітування покладається цілком на депутатів.

Відповідно до вимог Закону про результати обговорення звіту (зауважень і пропозицій, висловлених виборцями) депутат місцевої ради має інформувати раду та її виконавчі органи на адресу ради та її органів. Для аналізу фактів звітування депутатів Харківської міської ради за 2017 рік ми звернулися із запитом до міської ради із проханням надати інформацію щодо факту проведення звітів. У відповідь ми отримали доступ до повідомлень усіх депутатів щодо проведення звіту із вказанням змісту звіту, часу та місця його проведення. Слід зазначити, що усі 84 депутати

проінформували Харківську міську раду про проведення звіту та подали відповідну документацію. Проте неясним залишається чи був проведений звіт насправді, так як дуже обмежена кількість депутатів розмістила будь-які повідомлення про проведення звіту у соцмережах чи на партійних сайтах. Жоден з депутатів Харківської міської ради також не оприлюднив звіт щодо депутатської діяльності на партійній сторінці чи у соцмережах.

Варто зазначити, що гарною практикою може стати розміщення звітів на персональних сторінках депутатів на порталі Харківської міської ради. Гіперпосилання на звіт чи сам звіт на окремій сторінці сприятиме поінформованості виборців щодо діяльності депутатів, якщо їм не вдалося потрапити на усний звіт депутата.

Публічне звітування

Частина 3 статті 11 Закону України “Про статус депутатів місцевих рад” регламентує, що депутат місцевої ради є відповідальним перед виборцями свого виборчого округу і їм підзвітним. Не пізніше як за сім днів до дня звітування депутат місцевої ради має повідомити через місцеві засоби масової інформації або в інший спосіб виборців про час і місце проведення звіту.

Аналізуючи звітування депутатів слід відзначити, що досить невелика кількість депутатів дотрималася відповідного формату повідомлення про своє звітування перед виборцями та проведення публічного звітування. Так, жоден з депутатів фракцій «За Харків, За Відродження», «Солідарність», «Наш край» не повідомили про проведення звіту у мережі Інтернет. Депутати фракції «Об'єднання Самопоміч» [розмістили повідомлення про звіт](#) на регіональному сайті партії. Повідомлень за фактом проведення звітів також виявилось вкрай недостатньо. Так, проаналізувавши сторінки депутатів у facebook, інтернет-газети, регіональній партійній сайти, ми знайшли повідомлення про звіти [депутатів фракції «Об'єднання Самопоміч»](#) та [депутата фракції «За Харків, За Відродження» Олександра Новака](#).

Проблемою залишається помилкове трактування річного звіту фракції як особистий звіт усіх його депутатів. Так, фракції партій Об'єднання “Самопоміч”, «Наш край» та частково представники БПП-“Солідарність” організували фракційні звітування. Така практика є позитивною, проте не може підміняти собою обов'язок кожного депутата оприлюднювати звіт та публічно звітувати за свою діяльність перед виборцями. За даними, отриманими у відкритих джерелах та після аналізу повідомлень депутатів про звіт, які останні подали в міську раду наприкінці року, було встановлено, що усі 13 депутатів фракції «Об'єднання Самопоміч» звітували разом 17 листопада, у прес-центрі «Kharkiv Today» (вул.Мироносицька, 8). На зустрічі були присутні 20 виборців. 7 депутатів фракції «Наш край» теж вказали однакову дату та час звітування – 09 грудня у приймальні партії «Наш край» (вул. Полтавський шлях, 57). Звіт слухали 40

виборців. Деякі депутати фракції «Солідарність» також зазначили, що звітували у один і той самий час в одному місці. Так, Ірина Цветкова, Віталій Маляренко, Олександр Давтян звітували 8 грудня у партійній приймальні «Солідарності» (вул. Сумська, 39). На зустрічі були присутні 20 виборців.

Відповідність змісту звіту вимогам закону

Стаття 16 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад»¹ визначає вимоги до змісту депутата місцевої ради – “Звіт депутата місцевої ради повинен містити відомості про його діяльність у раді та в її органах, до яких його обрано, а також про його роботу у виборчому окрузі, про прийняті радою та її органами рішення, про хід їх виконання, про особисту участь в обговоренні, прийнятті та в організації виконання рішень ради, її органів, а також доручень виборців свого виборчого округу”.

Аналізуючи тексти звітів депутатів, які подали індивідуальні звіти до Харківської міської ради, варто відзначити, що мало з них містять в собі сукупно всі вищеописані критерії. Здебільшого депутати обмежуються лише досягненнями в межах певного округу, або ж у певній сфері, в якій спеціалізуються. Так, у 66 депутатів¹ ХМР звіти містили лише часткову інформацію про діяльність та відповідали лише 2 пунктам Закону.

Комплексний підхід у підготовці звітів (описано роботу в окрузі, раді, постійних комісіях, про прийняті радою та її органами рішення та участь депутата у їх прийнятті, хід виконання доручень виборців) використали 8 депутатів: Ольга Чичина, Алла Бобейко, Андрій Бондаренко, Андрій Руденко, Олександр Давтян, Сергій Куценко, Віталій Маляренко, Володимир Полозков.

¹ Фазіль Аббасов, Світлана Андреева, Олексій Артикуленко, Валерій Арутюнов, Ольга Вельможна, Олександр Василенко, Ігор Вировець, Віталій Ганжа, Олександр Гудименко, Валентина Гура, Віталій Гагарін, Ганна Головчанська, Юрій Долинський, Сергій Дудука, Богдан Долина, Андрій Жорник, Володимир Зінченко, Володимир Золотарьов, Вячеслав Зоценко, В'ячеслав Ільєнко, Надія Ільєнко, Неллі Казанжієва, Андрій Кудінов, Віктор Кітанін, Володимир Котковський, Олександр Кочеров, Олександр Лобановський, Юрій Медведев, Максим Мусєєв, Олександр Новак, Сергій Новіков, Роман Нехорошков, Тетяна Поздєєва, Сергій Половинко, Костянтин Підгорний, Валерій Певнєв, Семен Сирота, Ігор Терехов, Олег Товкун, Надія Тимофєєва, Тетяна Топчій, Володимир Тупіцин, Володимир Чумаков, Тетяна Шевченко, Олександр Фельдман, Андрій Колос, Олена Горошко, Наталія Коваленко, Марія Мезенцева, Захар Мазняк, Сергій Могила, Іван Ракич, Ігор Черняк, Сергій Утевський, Тарас Сітенко, Станіслав Косінов, Володимир Наконечний, Олександр Худенко, Віктор Ларченко, Віталій Резніченко, Георгій Лаговський, Ігор Романенко, Олексій Бабешко, Андрій Саєнко, Ігор Овечкін, Олена Ворона.

Загальні рекомендації

1. Секретаріату Ради:

- розробити окреме положення про порядок щорічного індивідуального звітування депутатів та його публічного представлення на відкритій зустрічі;
- щороку розміщувати у профайлі депутатів на Інформаційному порталі ХМР посилання на їхні електронні декларації з Єдиного державного реєстру декларацій, що полегшить для виборців як пошук з поміж великої кількості однофамільців у системі, так і усунення проблем складності пошуку через наявність допущених помилок у написанні прізвища, ім'я чи по-батькові;
- оприлюднити на Інформаційному порталі зведену таблицю відвідуваності депутатами пленарних засідань та окремо засідання кожної з постійних комісій з подальшим її оновленням після чергового пленарного засідання та засідань комісій;

2. Фракціям та місцевим осередкам політичних партій:

- активніше брати участь в інформаційній підтримці діяльності депутатів своєї фракції, які представлені у міській раді. А також розробити інформаційну стратегію партії у роботі з виборцями у міжвиборчий період, що може компенсувати певні недопрацювання Секретаріату ради та підсилить позиції депутатів, продемонструвавши відкритість і системність у роботі;
- партійним громадським приймальням, депутатам і фракціям розробити стабільний і оптимальний графік прийому громадян з розрахунку хоча б одного прийому протягом місяця. Краще реально і системно здійснювати одноразовий прийом, аніж декларувати про щотижневий прийом або прийом у кількох приміщеннях почергово, але при цьому не мати змоги дотримуватися його. Намагатися виробити стабільний графік прийому протягом цілого року. Надавати перевагу налагодженню практики проведення особистих прийомів на території виборчих округів, а не в офісах політичних партій;
- розмежовувати хорошу практику щорічного звітування фракції та зобов'язання щорічного індивідуального звітування кожного депутата, допомагаючи представникам своєї фракції у його підготовці та оприлюдненню;
- додатково розміщувати на партійних інформаційних ресурсах (сайті, газеті, сторінках у соціальних мережах) щорічні індивідуальні звіти депутатів, які входять до складу фракції у міській раді.

3. Депутатам Харківської міської ради:

- дотримуватися вимоги закону про необхідність інформувати виборців про проміжні результати своєї депутатської діяльності щонайменше один раз на півріччя;
- оприлюднювати щорічний індивідуальний звіт у відповідності до вимог українського законодавства (часу, структури і змісту) та звітувати про результати депутатської діяльності протягом року на відкритій зустрічі з виборцями, а також розмежовувати для себе різницю між фракційним та власним індивідуальним щорічним звітом;
- подавати текст проміжного та щорічного звітів для їх подальшого оприлюднення у профайлі депутата на Інформаційному порталі. Додатково, як приклад доброї практики, оприлюднювати звіти на сайті партії, власному сайті, у місцях здійснення прийому, у партійній газеті і сторінках у соціальних мережах;
- покращення організації місця проведення особистого прийому, а також організації самої процедури прийому громадян не у робочі години, шляхом встановлення інформаційних табличок про знаходження приймальні депутата, розміщення графіка прийому депутата;
- активніше використовувати соціальні мережі та інші інформаційні ресурси для інформування виборців про графік прийому громадян, і що не менш важливо, періодично нагадувати про це напередодні запланованої дати прийому;
- використовувати можливості новітніх засобів комунікації для підтримування зворотнього зв'язку з виборцями за допомогою соціальних мереж. Незважаючи на те, що це не є обов'язком депутатської діяльності, проте буде свідченням пошуку депутатом шляхів полегшення комунікації з виборцями, відкритості та готовності робити щось більше, ніж цього вимагає законодавство.